

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МИСТЕЦТВ
ІМЕНІ І.П. КОТЛЯРЕВСЬКОГО

Кафедра Мистецької освіти та гуманітарних дисциплін

Музична педагогіка та психологія

Методичні рекомендації

для

самостійної роботи студентів з основної дисципліни
освітній рівень – перший, освітньо-професійний, бакалавр

галузь знань – 02 Культура і мистецтво

спеціальність – 025 Музичне мистецтво

Освітньо-професійні програми:

«Оркестрова майстерність»

«Сольне інструментальне та вокальне виконавство»

«Хорове та оперно-симфонічне диригування»

«Музикознавство та композиція»

Харків, 2023

Методичні рекомендації до проведення самостійної роботи з дисципліни «Музична педагогіка та психологія» для першого, освітньо-професійного рівня вищої освіти бакалавр, галузі знань 02 Культура і мистецтво, спеціальності 025 Музичне мистецтво, освітньо-професійних програм «Оркестрова майстерність», «Сольне інструментальне та вокальне виконавство», «Хорове та оперно-симфонічне диригування», «Музикознавство та композиція». 15 с.

Укладачі:

Полубоярина Ірина Іванівна – в.о. завідувача кафедри мистецької освіти та гуманітарних дисциплін ХНУМ ім. І.П. Котляревського, доктор педагогічних наук, професор.

Пляка Любов Володимирівна – доцент кафедри мистецької освіти та гуманітарних дисциплін ХНУМ ім. І.П. Котляревського, кандидат психологічних наук.

Рецензенти:

Тушева В.В. доктор педагогічних наук, професор кафедри музичної освіти ХНПУ імені Г.С. Сковороди.

Смирнова Т.А. доктор педагогічних наук, професор кафедри мистецької освіти та гуманітарних дисциплін ХНУМ ім. І.П. Котляревського.

Методичні рекомендації для самостійної роботи з навчальної дисципліни «Музична педагогіка та психологія» затверджено на засіданні Вченої ради Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського (Протокол № 7 від 28.02 2023 року).

Голова Вченої ради,

ректор

_____ Наталія ГОВОРУХІНА

© Полубоярина І.І.

© Пляка Л.В.

© ХНУМ імені І.П. Котляревського

1. Анотація навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни «Музична педагогіка та психологія» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів та навчального плану. Зазначений курс є необхідною складовою у педагогічній, загально професійній і творчій підготовці бакалаврів, завдяки чому вирішується основне завдання – підготовка висококваліфікованих фахівців музичного мистецтва, які відповідають стандартам і вимогам сучасного фахівця.

Методичні рекомендації для самостійної роботи здобувачів вищої освіти навчальної дисципліни «Музична педагогіка та психологія» складені відповідно до освітньо-професійних програм підготовки бакалаврів зі спеціальності 025 Музичне мистецтво:

- «Оркестрова майстерність»
- «Сольне інструментальне та вокальне виконавство»
- «Хорове та оперно-симфонічне диригування»
- «Музикознавство та композиція»

та навчальних планів, згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Методичні рекомендації визначають технологію вивчення дисципліни «Музична педагогіка та психологія»; необхідне методичне забезпечення; складові та технологію оцінювання програмних результатів навчання.

Метою вивчення навчальної дисципліни є набуття теоретичних знань та практичних навичок щодо проведення педагогічної практики, розвиток і посилення у здобувачів вищої освіти потреби до творчої самостійної роботи, формування професійно-орієнтованої музично-психологічної компетентності в навчально-виховній, культурно-просвітницькій, науково-методичній видах професійної діяльності музикантів-виконавців.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти мають **знати та уміти**:

- особливості розвитку західноєвропейської музичної освіти;
- періодизацію становлення та розвитку музичної педагогіки в Україні;
- проблеми психології музичної діяльності;
- особливості прояву емоційно-вольової сфери психіки у музичній діяльності;
- сучасні тенденції розвитку освіти, музичного мистецтва;
- уміти застосовувати набуті знання у процесі здійснення педагогічної практики;
- використовувати теоретичні знання музичної психології в своїй майбутній професійній діяльності.

Здобуті знання та уміння забезпечують формування таких компетентностей, зокрема:

Загальні компетентності

ЗК1. Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК6. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК7. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК12. Здатність працювати автономно.

ЗК13. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК14. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК15. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК16. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК17. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК4. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.

СК5. Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.

СК6. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.

СК7. Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.

СК11. Здатність оперувати професійною термінологією.

СК13. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.

СК14. Здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій.

СК17. Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.

СК.18. Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.

Згідно з вимогами освітньої програми навчальна дисципліна спрямована на формування програмних результатів навчання:

ПРН8. Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

ПРН12. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

ПРН13. Вміти здійснювати педагогічну діяльність.

ПРН14. Використовувати на професійному рівні методи та прийоми викладання гри на інструменті / вокалу / диригування / теорії, історії музики / композиції.

ПРН15. Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.

Засвоєння педагогічно адаптованого навчального матеріалу з дисципліни передбачає такі форми організації освітнього процесу: лекції, практичні заняття, самостійна робота.

2. Методичні рекомендації щодо проведення самостійної роботи з дисципліни

«Музична педагогіка та психологія»

Перелік тем

Тема 1. Теоретичні засади музичної педагогіки. Музична психологія: етапи становлення, предметна область, напрямки.

Тема 2. Методологічні засади музичної педагогіки. Індивідуально-психологічні властивості особистості музиканта.

Тема 3. Дидактика навчання музичним дисциплінам. Музично-пізнавальні процеси психіки.

Тема 4. Професійно-педагогічна культура музиканта-педагога. Процеси спілкування в умовах музичної діяльності.

Тема 5. Генеза західноєвропейської музичної педагогіки. Порушення, бар'єри та труднощі спілкування.

Тема 6. Генеза української музичної педагогіки. Конфлікти і шляхи їх вирішення в умовах діяльності музиканта.

Тема 7. Система музичної підготовки Сузуки. Афективна сфера особистості музиканта.

Тема 8. Система Карла Орфа. Музична терапія: історія і сучасність.

Викладання дисципліни «Музична педагогіка та психологія» передбачає наступні види самостійної роботи здобувача вищої освіти, які виконуються позааудиторно: узагальнення існуючого навчального матеріалу за темами дисципліни; підготовка до семінарських занять та модульних контрольних робіт, іспиту.

На засвоєння педагогічно адаптованого навчального матеріалу з дисципліни передбачено самостійну роботу здобувачів в обсязі 112 годин, що визначено у навчальному плані.

Тема 1. Теоретичні засади музичної педагогіки

Музична психологія: етапи становлення, предметна область, напрямки

Обсяг самостійної роботи 14 годин.

Мета: сформулювати завдання, принципи музичної педагогіки та психології. Ознайомлення здобувачів із напрямками та етапами становлення музичної психології.

Форма організації самостійної роботи: вивчення та аналіз теоретичного матеріалу в сфері педагогіки та психології за темою дисципліни.

Питання до самоперевірки:

1. Дайте визначення категорії «музична психологія».
2. Визначить наукові підходи в музичній педагогіці.
3. Визначить зв'язки музичної педагогіки з іншими науками.
4. Визначить напрямки музичної психології як самостійної науки: психологія музичних здібностей; психологія музичного виконавства; психологія музичного слуху; психологія музичної творчості.

Теми, які виносяться на семінарське заняття:

1. Музикознавство та музична педагогіка.
2. Суспільна та індивідуальна музична свідомість, їх характеристика.

Рекомендовані джерела:

1. Карпенко Н. А. Психологія творчості: навч. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 156 с.

2. Михайличенко О.В. Музично-педагогічна діяльність українських композиторів і виконавців другої половини ХІХ – початку ХХ ст.: історичні нариси. Суми: Видавничо-виробниче підприємство «Мрія-1», 2005. 102 с.
3. Науменко С.І. Психологія музичної діяльності. Чернівці: ПП Видавничий дім «Родовід», 2015. 408 с.
4. Олексюк О.М. Музична педагогіка: Навчальний посібник. - К.: КНУКіМ, 2006. - 188 с.
5. Падалка Г.М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін) Монографія. К.: Освіта України, 2008. 274 с.
6. Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька <https://www.twirpx.com/file/210240/>
7. Шапарь, В. Б. Психологічний словник найсучасніших термінів. Х. : Прапор, 2009. 672 с.

Тема 2. Методологічні засади музичної педагогіки

Індивідуально-психологічні властивості особистості музиканта

Обсяг самостійної роботи 14 годин.

Мета: з'ясувати методологічні засади музичної педагогіки; визначити індивідуально-психологічні властивості особистості музиканта.

Форма організації самостійної роботи: вивчення та аналіз теоретичного матеріалу за темою.

Питання до самоперевірки:

1. Визначте принципи навчання в музичній дидактиці.
2. Дайте характеристику музичним здібностям та особливостям їх розвитку.

Теми, які виносяться на семінарське заняття:

1. Особливості методологічної бази дослідження у галузі музичної педагогіки.
2. Музична обдарованість та талант.

Рекомендовані джерела:

1. Завгородня О. Психологія художньо обдарованої особистості: гендерний аспект: монографія. Київ: Наукова думка, 2007.
2. Загальна психологія. / За загальною редакцією академіка С. Д. Максименка. Підручник. - 2-ге вид., переробл. і доп. Вінниця: Нова Книга, 2004. 704 с.
3. Кайдалова Л. Г., Пляка Л. В., Альохіна Н. В., Шаповалова В.С. Психологія спілкування : навчальний посібник. – Х. : НФаУ, 2018. – 129с.

4. Науменко С.І. Психологія музичної діяльності. Чернівці: ПП Видавничий дім «Родовід», 2015. 408 с.
5. Олексюк О.М. Музична педагогіка: Навчальний посібник. - К.: КНУКіМ, 2006. - 188 с.
6. Шапарь, В. Б. Психологічний словник найсучасніших термінів. Х. : Прапор, 2009. 672 с.

Тема 3. Дидактика навчання музичним дисциплінам Музично-пізнавальні процеси психіки

Обсяг самостійної роботи 14 годин.

Мета: надати відомості про музично-пізнавальні процеси,

Форма організації самостійної роботи: пошук та обробка теоретичного матеріалу за темою.

Питання до самоперевірки:

1. Типи уроків та особливості їх побудови.
2. Чуттєве пізнання, абстрактне пізнання.
3. Музичне сприйняття.

Теми, які виносяться до семінарського заняття:

1. Наочні методи музичного навчання.
2. Музична уява і творчість у діяльності музиканта.

Рекомендовані джерела:

1. Загальна психологія. / За загальною редакцією академіка С. Д. Максименка. Підручник. - 2-ге вид., переробл. і доп. Вінниця: Нова Книга, 2004. 704 с.
2. Кайдалова Л. Г., Пляка Л. В., Альохіна Н. В., Шаповалова В.С. Психологія спілкування : навчальний посібник. – Х. : НФаУ, 2018. – 129с.
3. Карпенко Н. А. Психологія творчості: навч. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 156 с.
4. Олексюк О.М. Музична педагогіка: Навчальний посібник. - К.: КНУКіМ, 2006. - 188 с.
8. Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька <https://www.twirpx.com/file/210240/>
9. Шапарь, В. Б. Психологічний словник найсучасніших термінів. Х. : Прапор, 2009. 672 с.

Тема 4. Професійно-педагогічна культура музиканта-педагога Процеси спілкування в умовах музичної діяльності

Обсяг самостійної роботи 14 годин

Мета: сформувати культуру музиканта-педагога, розвивати професійні комунікативні якості у майбутніх викладачів.

Форма організації самостійної роботи: опанування практичного матеріалу за темою.

Питання до самоперевірки:

1. Сутність та структура професійної культури музиканта-педагога.
2. Такесичні засоби спілкування.
3. Охарактеризуйте вплив різних чинників на інтенсивність використання фахівцем невербальних засобів комунікації.

Питання, що виносяться до семінарського заняття:

1. Особистісно-професійні якості музиканта-педагога.
2. Механізми взаєморозуміння у спілкуванні: ідентифікація, емпатія, рефлексія.

Рекомендовані джерела:

1. Кайдалова Л. Г., Пляка Л. В., Альохіна Н. В., Шаповалова В.С. Психологія спілкування : навчальний посібник. – Х. : НФаУ, 2018. – 129с.
2. Карпенко Н. А. Психологія творчості: навч. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 156 с.
3. Олексюк О.М. Музична педагогіка: Навчальний посібник. - К.: КНУКіМ, 2006. - 188 с.
4. Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька <https://www.twirpx.com/file/210240/>
5. Шапарь, В. Б. Психологічний словник найсучасніших термінів. Х. : Прапор, 2009. 672 с.

Тема 5. Генеза західноєвропейської музичної педагогіки

Порушення, бар'єри та труднощі спілкування

Обсяг самостійної роботи 14 годин

Мета: надати відомості про західноєвропейську музичну педагогіку; засвоїти особливості бар'єрів спілкування у професійній діяльності викладача-музиканта.

Форма організації самостійної роботи: пошук та обробка теоретичного практичного матеріалу за темою.

Питання до самоперевірки:

1. Концепції реформаторської педагогіки: експериментальна педагогіка, педагогіка особистості, виховання засобами мистецтва, вальдорфська педагогіка.
2. Деструктивне спілкування.

Питання, що виносяться до семінарського заняття:

1. Система музичного виховання.
2. Форми взаємодії при деструктивному спілкуванні. Критика: функції та види.
3. Особистісно-професійні якості музиканта-педагога.
4. Механізми взаєморозуміння у спілкуванні: ідентифікація, емпатія, рефлексія.

Рекомендовані джерела:

1. Кайдалова Л. Г., Пляка Л. В., Альохіна Н. В., Шаповалова В.С. Психологія спілкування : навчальний посібник. Х. : НФаУ, 2018. 129с.
2. Карпенко Н. А. Психологія творчості: навч. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 156 с.
3. Максименко С. Д., Заброцький М. М. Технологія спілкування (комунікативна компетентність учителя: сутність і шляхи формування) К.: Главник, 2005. 112 с.
4. Олексюк О.М. Музична педагогіка: Навчальний посібник. - К.: КНУКіМ, 2006. - 188 с.
5. Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька <https://www.twirpx.com/file/210240/>
6. Філоненко М. М. Психологія спілкування : підруч. К. : Центр учб. літ., 2008. 224 с.
7. Шапарь, В. Б. Психологічний словник найсучасніших термінів. Х. : Прапор, 2009. 672 с.

Тема 6. Генеза української музичної педагогіки

Конфлікти і шляхи їх вирішення в умовах діяльності музиканта

Обсяг самостійної роботи 14 годин

Мета полягає у визначенні й узагальненні основних тенденцій української музичної педагогіки; сформуванню навички безконфліктної взаємодії.

Форма організації самостійної роботи: вивчення та обробка теоретичного та практичного матеріалу за темою.

Питання до самоперевірки:

1. Музично-просвітницька та педагогічна діяльність композиторів Східної України.
2. Які прояви внутрішнього особистісного конфлікту?
3. Охарактеризуйте технології безконфліктного спілкування.
4. Методика вирішення конфлікту за Алланом Філі.

Питання, що виносяться до семінарського заняття:

1. Музично-просвітницька та педагогічна діяльність видатних музикантів-виконавців.

2. Психологічна сумісність і конфлікт у міжособистісних стосунках.

Рекомендовані джерела:

1. Кайдалова Л. Г., Пляка Л. В., Альохіна Н. В., Шаповалова В.С. Психологія спілкування : навчальний посібник. Х. : НФаУ, 2018. 129с.
2. Карпенко Н. А. Психологія творчості: навч. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 156 с.
3. Максименко С. Д., Заброцький М. М. Технологія спілкування (комунікативна компетентність учителя: сутність і шляхи формування) К.: Главник, 2005. 112 с.
4. Олексюк О.М. Музична педагогіка: Навчальний посібник. - К.: КНУКіМ, 2006. 188 с.
5. Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька <https://www.twirpx.com/file/210240/>
6. Філоненко М. М. Психологія спілкування : підруч. К. : Центр учб. літ., 2008. 224 с.

Тема 7. Генеза української музичної педагогіки

Конфлікти і шляхи їх вирішення в умовах діяльності музиканта

Обсяг самостійної роботи 14 годин

Мета полягає у визначенні й узагальненні основних тенденцій української музичної педагогіки; сформуванні навичок безконфліктної взаємодії.

Форма організації самостійної роботи: вивчення та обробка теоретичного та практичного матеріалу за темою.

Питання до самоперевірки:

1. Музично-просвітницька та педагогічна діяльність композиторів Східної України.
2. Які прояви внутрішньо особистісного конфлікту?
3. Охарактеризуйте технологій безконфліктного спілкування.
4. Методика вирішення конфлікту за Алланом Філі.

Питання, що виносяться до семінарського заняття:

1. Музично-просвітницька та педагогічна діяльність видатних музикантів-виконавців.
2. Психологічна сумісність і конфлікт у міжособистісних стосунках.

Рекомендовані джерела:

1. Кайдалова Л. Г., Пляка Л. В., Альохіна Н. В., Шаповалова В.С. Психологія спілкування : навчальний посібник. Х. : НФаУ, 2018. 129с.
2. Карпенко Н. А. Психологія творчості: навч. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 156 с.

3. Максименко С. Д., Заброцький М. М. Технологія спілкування (комунікативна компетентність учителя: сутність і шляхи формування) К.: Главник, 2005. 112 с.
4. Олексюк О.М. Музична педагогіка: Навчальний посібник. - К.: КНУКіМ, 2006. 188 с.
5. Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька <https://www.twirpx.com/file/210240/>
6. Філоненко М. М. Психологія спілкування : підруч. К. : Центр учб. літ., 2008. 224 с.

Тема 8. Система Карла Орфа

Музична терапія: історія і сучасність

Обсяг самостійної роботи 14 годин

Мета полягає у визначенні й узагальненні основних тенденцій української музичної педагогіки; засвоїти основні форми музикотерапії.

Форма організації самостійної роботи: вивчення та обробка теоретичного та практичного матеріалу за темою.

Питання до самоперевірки:

1. Принципи, задачі та прогресивні ідеї орфовської педагогіки
2. Музикотерапія
3. Проблеми шкідливих впливів у музиці
4. Лікувальні властивості музики.

Питання, що виносяться до семінарського заняття:

1. Мовленнєві ігри за системою Карла Орфа.
2. Напрямки та основні форми музикотерапії.

Рекомендовані джерела:

1. Драганчук В. М. Музична психологія і терапія: навч. посіб. для студ. спец «Музичне мистецтво». Східноєвроп. нац. унів. ім. Лесі Українки, 2016. 230 с.
2. Використання Орф-педагогіки в Україні. <http://sde.org.ua/zmi/zlus/item/4154-vykorystannya-orf-pedagogiky-v-ukrajini.html>
3. Карпенко Н. А. Психологія творчості: навч. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 156 с.
4. Методичний посібник з музикотерапії для дітей дошкільного віку зі складними порушеннями психофізичного розвитку / Укладач Н. Квітка. – К.: 2013. 82 с.
5. Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька <https://www.twirpx.com/file/210240/>

6. Савельєва-Кулик Н. О. Музична терапія в інтегративній медицині: навч. посіб. для лікарів-слухачів закладів (факультетів) післядипломної освіти / Савельєва-Кулик Н. О. К.: Інтерсервіс, 2014. 138 с.

Рекомендовані джерела

1. Драганчук В. М. Музична психологія і терапія: навч. посіб. для студ. спец «Музичне мистецтво». Східноєвроп. нац. унів. ім. Лесі Українки, 2016. 230 с.
2. Завгородня О. Психологія художньо обдарованої особистості: гендерний аспект: монографія. Київ: Наукова думка, 2007.
3. Загальна психологія. / За загальною редакцією академіка С. Д. Максименка. Підручник. - 2-ге вид., переробл. і доп. Вінниця: Нова Книга, 2004. 704 с.
4. Кайдалова Л. Г., Пляка Л. В., Альохіна Н. В., Шаповалова В.С. Психологія спілкування : навчальний посібник. – Х. : НФаУ, 2018. 129 с.
5. Карпенко Н. А. Психологія творчості: навч. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 156 с.
6. Максименко В.П. Дидактика: курс лекцій: навч. посіб. Хмельницький: ХмЦНП, 2013. –222 с.
7. Максименко С. Д., Заброцький М. М. Технологія спілкування (комунікативна компетентність учителя: сутність і шляхи формування) К.: Главник, 2005. 112 с.
8. Науменко С.І. Психологія музичної діяльності. Чернівці: ПП Видавничий дім «Родовід», 2015. 408 с.
9. Падалка Г.М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін) Монографія. К.: Освіта України, 2008. 274 с.
- 10.Роменець В. Психологія творчості: монографія. К.: Либідь, 2004. 288 с.
- 11.Філоненко, М. М. Психологія спілкування : підруч. К. : Центр учб. літ., 2008. 224 с.
- 12.Черкасов В.Ф. Теорія і методика музичної освіти: навчальний посібник. Тернопіль : Навчальна книга. Богдан, 2014. 472 с.
- 13.Ukrainian musicology and peculiarities of teaching musical art: edited monograph Prof. Poluboyaryna I.I. Compiled by Prof. Mykhailychenko O.V. Beau Bassin, Deutschland / Germany: Scholars-press. 226 p.
- 14.Individual Spirituality in Post-nonclassical Arts Education, Edited by Olga Oleksiuk, Cambridge Scholars Publishing, 2020. 165 S.

15. Professional Artistic Education and Culture within Modern Global Transformations, Edited by Olga Oleksiuk, Cambridge Scholars Publishing, 2018. 201 S.
16. European Summer School for Scientometrics (esss)

Додаткова література

17. Бойчук І.І. Психологічні особливості творчості майбутніх учителів музики. Актуальні проблеми психології. Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С.Костюка АПН України / За ред. Максименка С.Д. Київ: «Логос», 2008. т.7, вип.16. С. 27-34.
18. Іваненко М. Г. Дивосвіт прадавніх слов'ян. – Київ, 1991. 171 с.
19. Збірник тестів з курсу “Педагогіка”: У 3 ч. Ч. 1. Дидактика: Навч.-метод. посіб. / За заг. ред. Л. Ковальчук. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. 120 с.
20. Лютий Т. Ніцше. Самоперевершення. Київ, 2017. 948с.
21. Марк Аврелій. Наодинці з собою. Київ, 2020. 184с.
22. Методичний посібник з музикотерапії для дітей дошкільного віку зі складними порушеннями психофізичного розвитку / Укладач Н. Квітка. – К.: 2013. 82 с.
23. Михайличенко О.В. Музично-педагогічна діяльність українських композиторів і виконавців другої половини ХІХ – початку ХХ ст.: історичні нариси. Суми: Видавничо-виробниче підприємство «Мрія-1», 2005. 102 с.
24. Ніцше Ф. Так казав Заратустра. Жадання влади. Харків, 2021. 352 с.
25. Пляка Л.В., Огарь С.В. Психодіагностичний комплекс з вивчення особистості студента : практичний посібник. Х. : НФаУ, 2016. с. 124
26. Савельєва-Кулик Н. О. Музична терапія в інтегративній медицині: навч. посіб. для лікарів-слухачів закладів (факультетів) післядипломної освіти / Савельєва-Кулик Н. О. К.: Інтерсервіс, 2014. 138 с.
27. Северино Е. Сутність нігілізму. Київ, 2020. 688с.
28. Трухін, І. О. Соціальна психологія спілкування: навч. посіб. К. : Центр навчальної літератури, 2005. 336 с.
29. Фуко М. Наглядати і карати. Київ, 2020. 452с.
30. Шапарь, В. Б. Психологічний словник найсучасніших термінів. Х. : Прапор, 2009. 672 с.
31. Bourne C. A Future for Presentism. London, 2009. 256 p.
32. Cybermetrics Research Group

- 33.Kenny A. A New History of Western Philosophy. Oxford, 2012. 1080 p.
 34.Murdoc E.I. A Philosophy to Live By. Oxford, 2012. 288 p.
 35.Solomon R.C. Higgins K.M. A Short History of Philosophy. London, 1996. 352 p.

Ресурси мережі Internet

Джерело	Електронна адреса
Використання Орф-педагогіки в Україні	http://sde.org.ua/zmi/zlus/item/4154-vykorystannya-orf-pedagogiky-v-ukrajini.html
Олексюк О.М. Музична педагогіка	http://194.44.152.155/elib/local/sk770972.
Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька	https://www.twirpx.com/file/210240/